

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Dariusz Mazur

BK-VII.0520.187.2024
Warszawa, 21 sierpnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 3509 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Panią poseł Barbarę Bartuś *w sprawie postępowania prokuratury w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa oszustwa związanego z kredytem bankowym*, uprzejmie informuję, co następuje.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Prokuraturę Krajową, Prokuratura Rejonowa w Gorlicach nadzoruje wszczęte 7 listopada 2023 r. postępowanie na szkodę osoby wskazanej w niniejszej interpelacji, w przedmiocie oszustwa tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. Postępowanie jest w toku, wykonywane są czynności procesowe i operacyjne mające na celu wykrycie sprawców przestępstwa. Jak ustalono, sposób popełnienia przestępstwa wskazuje na użycie tzw. spoofingu telefonicznego. Fachowa nazwa tego ataku to CallerID Spoofing i polega na podszyciu się pod czyjś numer telefonu. W tym ataku poszkodowane są dwie osoby tj. abonent, który jest wprowadzany w błąd, co do tego kto do niego dzwoni, a druga osoba to abonent, pod którego sprawca się podszywa.

Nie ulega wątpliwości, że przestępstwa oszustwa przy wykorzystaniu bankowości internetowej stają się coraz większym problemem, o charakterze najczęściej transgranicznym, co często uniemożliwia lub znacząco utrudnia proces identyfikacji sprawcy przestępstwa. W tego rodzaju przestępstwach najczęściej kontakt telefoniczny nawiązywany jest z miejsca poza terytorium UE, a środki finansowe pochodzące z przestępstwa niezwłocznie transferowane są na rachunki bankowe państw trzecich. Jednocześnie system regulacji prawnych w tym zakresie ma charakter kompletny, zaś wyeliminowanie tego rodzaju przestępczości możliwe byłoby wyłącznie w drodze uniemożliwienia funkcjonowania systemu bankowości elektronicznej, co we współczesnym świecie, z oczywistych względów nie jest możliwe.

Zaznaczyć należy, że zgodnie z dyspozycją art. 106a ust. 1 Ustawy prawo bankowe (Dz.U. 1997 r., Nr 140. poz. 939 tj. Dz.U. z 2023 r., poz. 2488) w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia, że działalność banku jest wykorzystywana w celu ukrycia działań przestępczych lub dla celów mających związek z przestępstwem skarbowym lub innym przestępstwem niż przestępstwo, o którym mowa w art 165a lub art. 299 Kodeksu karnego - bank zawiadamia o tym prokuratora, Policję albo inny właściwy organ

uprawniony do prowadzenia postępowania przygotowawczego. Ponadto bank jest uprawniony do dokonania blokady środków na takim rachunku.

W polskim systemie prawnym prokurator ma możliwość zastosowania blokady środków finansowych na rachunkach bankowych, które wykorzystywane są do przestępstwa. W przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa, o którym mowa w art. 165a lub art. 299 Kodeksu karnego, lub wykorzystywania działalności banku w celu ukrycia działań przestępczych lub dla celów mających związek z przestępstwem lub przestępstwem skarbowym prokurator może, w drodze postanowienia, wstrzymać określoną transakcję lub dokonać blokady środków na rachunku bankowym na czas oznaczony, nie dłuższy niż 6 miesięcy (art. 106a ust. 3a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2488)).

Warto również zwrócić uwagę, że w praktyce prokuratorskiej wskazana powyżej instytucja wykorzystywana jest często, lecz jej efektywność zależy od szybkości reakcji pokrzywdzonego i banku, z którego środki pieniężne będące przedmiotem czynności wykonawczej przestępstwa oszustwa są transferowane. Podobna regulacja znajduje się w ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1124), na podstawie której prokurator ma uprawnienia do dokonania blokady na rachunkach sprawcy w oparciu o art. 86 ust. 8,9,10 i 11. Policja nie posiada takich uprawnień.

W istocie rzeczy polski system prawny przewiduje wystarczające instrumenty prawne umożliwiające zabezpieczenie środków finansowych będących przedmiotem przestępstwa, lecz efektywność tych instytucji uzależniona jest od okoliczności faktycznych – tj. szybkości reakcji zwłaszcza samego pokrzywdzonego, co również wykorzystują sprawcy przestępstw kontaktując się najczęściej z osobami starszymi, które mają słabe rozeznanie w zakresie metod współczesnej przestępczości i możliwości prawnych przeciwdziałania zachowaniom przestępczym.

W zakresie dostępnych środków pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem należy podkreślić, że ze środków Funduszu Sprawiedliwości może skorzystać każdy, kto potrzebuje wsparcia ze strony państwa, ponieważ jest pokrzywdzony w wyniku: przemocy psychicznej, przemocy fizycznej, wypadku drogowego, przestępstwa na tle seksualnym, kradzieży, przestępstwa niealimentacji lub jakiegokolwiek innego przestępstwa. Bezpośrednią pomoc można uzyskać w jednym z ośrodków lub lokalnych punktów tworzących ogólnopolską Sieć Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przemocą. Wykaz wszystkich ośrodków można znaleźć pod adresem strony internetowej: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/fundusz-sprawiedliwosci>.

Ponadto, pod numerem (+48) 222 309 900 lub za pośrednictwem adresu e-mail info@numerosos.pl funkcjonuje ogólnopolska Linia Pomocy Pokrzywdzonym. Konsultanci udzielają wszelkich informacji, w tym mogą skierować do najbliższego ze względu na miejsce zamieszkania, miejsca świadczenia pomocy.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Mazur
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/